

Gemeentelijke binnensportaccommodaties

Rapport

Rekenkamer Nieuwkoop

INHOUD

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding voor het onderzoek	1
1.2	Doel van het onderzoek	1
1.3	Vraagstelling	2
1.4	Aanpak	2
1.5	Onderzoeksmethoden	2
1.6	Bevindingenrapportage	3
1.7	Presentatie	3
1.8	Bestuurlijke reactie	3
HOOFDSTUK 2	BEVINDINGEN	4
2.1	Uitgangspunten	4
2.2	De gemeentelijke binnensportaccommodaties	8
2.2.1	Sporthal De Steupel in Nieuwkoop	9
2.2.2	Sport- en evenementenhal De Vlijt in Zevenhoven	11
2.2.3	Sport- en evenementenhal De Vlinder in Ter Aar	13
2.2.4	Zalencentrum De Ringkant in Nieuwveen	15
2.2.5	Gymzaal Aeresteijn in Langeraar	17
2.2.6	Gymzaal Noorden in Noorden	18
2.2.7	Gymzaal Buytewech in Nieuwkoop	20
2.2.8	Zwembad De Wel in Nieuwkoop	21
HOOFDSTUK 3	BELEID, TRENDS EN ONTWIKKELINGEN	26
3.1	Sportbeleid gemeente Nieuwkoop	26
3.2	Sportcafé	26
3.3	Sportparticipatie	27
3.4	Demografische ontwikkeling	28
3.5	Leerlingprognoses basisonderwijs	28
3.6	Onderzoek onder binnensportverenigingen	29
3.7	Diverse vormen van beheer en exploitatie	31
HOOFDSTUK 4	ANALYSE, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	34
4.1	Doel en kaders van het onderzoek	34

4.2	Beleid van de gemeente Nieuwkoop	34
4.3	Aanbod en bezetting van gemeentelijke binnensportaccommodaties	35
4.4	Bedrijfsvoering van gemeentelijke binnensportaccommodaties	35
4.5	Sportparticipatie in Nieuwkoop	36
4.6	Sportparticipatie in Nieuwkoop in relatie tot de bevolkingsontwikkeling en leerlingprognoses	36
4.7	Sportraad	36
4.8	Conclusies	36
4.9	Aanbevelingen	39

BIJLAGE 1 – VRAGENLIJST AAN DE SPORTVERENIGINGEN	40
--	----

Hoofdstuk 1

Inleiding

Het Onderzoeksprogramma 2012 is in november 2011 ter kennis gebracht van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. De onderzoeksopzet is in februari 2012 toegezonden.

In het onderzoeksprogramma is opgenomen dat in 2012 een onderzoek zal worden uitgevoerd naar de gemeentelijke binnensportaccommodaties.

In het programma is ook opgenomen wat het doel is van het onderzoek, de vraagstelling, de aanpak, de onderzoeksmethode, de tijdsplanning en het onderzoeksproces.

Vooraf heeft hierover met de klankbordgroep uit de gemeenteraad afstemming plaatsgevonden. Tevens heeft de directeur van de Rekenkamer ter voorbereiding van de onderzoeksopzet een intakegesprek gevoerd met de betreffende ambtelijk manager en met de wethouder die dit onderwerp in portefeuille heeft, om een zo goed mogelijke aansluiting te maken van het onderzoek op het voorgenomen beleid van de gemeente.

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

In de op te stellen sociaal-maatschappelijke structuurvisie¹ voor 2020 zullen keuzes worden gemaakt voor het maatschappelijk voorzieningenniveau, waaronder de voorzieningen op het terrein van de sport.

Het gemeentebestuur zet, wat betreft de sport, in op een grotere zelfwerkzaamheid van de gebruikers van de sportaccommodaties om de betaalbaarheid ook in de toekomst te waarborgen. Daarbij zal het gemeentebestuur kritisch kijken naar de kosten van de sporthallen en de exploitatie van het zwembad².

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van dit onderzoek is om meer zicht te krijgen op het totale gebruik, de behoefte, de communicatie met de gebruikers (sportverenigingen en andere gebruikersgroepen), het beheer en de bedrijfsvoering van de gemeentelijke binnensportaccommodaties (waaronder het zwembad) en de gemeentelijke sturing. De resultaten dienen als bouwsteen voor de op te stellen sociaal-maatschappelijke structuurvisie voor 2020.

---

¹ In een sociaal-maatschappelijke structuurvisie wordt aangegeven met welke maatschappelijke trends de gemeente rekening houdt en op welke manier deze de toekomst van de inwoners beïnvloedt. In deze structuurvisie worden de keuzes voor het maatschappelijk voorzieningenniveau vastgelegd.

² Samen aan de slag, collegeprogramma 2011 – 2014, pagina's 4 en 12.

1.3 Vraagstelling

De centrale vraagstelling voor het onderzoek luidt:

In hoeverre is nu en in de toekomst de bezetting, het gebruik en de bedrijfsvoering van de gemeentelijke binnensportaccommodaties, waaronder het zwembad, effectief en doelmatig?

Deze onderzoeksvraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

1. Hoe is de bezettingsgraad van de gemeentelijke binnensportaccommodaties en hoe groot is het gebruik door de sportverenigingen en andere gebruikersgroepen (zoals scholen)?
2. Hoe is de waardering van de sportverenigingen en andere gebruikersgroepen (zoals scholen) voor het gebruik?
3. Hoe verhoudt zich het aanbod van gemeentelijke en andere binnensportaccommodaties tot de vraag van de sportverenigingen en de sportparticipatie van de bevolking, nu en in de toekomst?
4. Hoe is de bedrijfsvoering (inclusief de kostenstructuur) van de gemeentelijke binnensportaccommodaties en is een gunstiger exploitatie mogelijk?

1.4 Aanpak

Aan de hand van documenten van de gemeente en van de beheerders van de sportaccommodaties, aangevuld met informatie uit interviews die met de beheerders zijn gevoerd, is het gebruik van de gemeentelijke sportaccommodaties in beeld gebracht. De waardering van het gebruik is gemeten door aan sportverenigingen die vaste gebruikers zijn via een enquête een aantal vragen voor te leggen.

Door gebruik te maken van informatie en onderzoeksgegevens van landelijke onderzoeksinstituten als het Mullier Instituut, GGD Hollands Midden en NOC-NSF heeft de Rekenkamer belangrijke trends in beeld gebracht.

Tenslotte is de kwaliteit van de bedrijfsvoering, dat wil zeggen het beheer en de exploitatie onderzocht.

Tussentijds is gerapporteerd aan de klankbordgroep uit de gemeenteraad op 1 november 2012.

1.5 Onderzoeksmethoden

Het onderzoek is uitgevoerd met gebruikmaking van de volgende methoden:

Informatieverzameling

Van de betreffende afdeling en van de beheerders zijn documenten ontvangen en bestudeerd.

Extern onderzoek

De sportverenigingen die vaste gebruikers zijn, zijn door middel van een internet-enquête een aantal vragen voorgelegd over zowel het huidige gebruik als de verwachting voor de toekomst.

Tevens zijn relevante documenten opgevraagd bij externe kennisinstituten als het Mullier Instituut en NOC-NSF.

Intern onderzoek

Met zowel de verantwoordelijk wethouder, de afdelingsmanager als de beheerders van de sportaccommodaties is gesproken aan de hand van een vooraf toegezonden interviewprotocol met de gespreksonderwerpen.

Tussentijds is gesproken met de klankbordgroep uit de gemeenteraad.

1.6 Bevindingenrapportage

Op 4 december 2012 is aan de afdelingsmanager en de verantwoordelijk wethouder de feitenrapportage in de vorm van een Nota van bevindingen verstrekt en toegelicht voor een controle op juistheid. Tevens is aan de beheerders de gelegenheid gegeven te reageren op de feitenrapportage. Door de gemeente en door enkele beheerders is van deze mogelijkheid gebruikgemaakt. De ontvangen reacties zijn verwerkt in dit rapport.

Verder is van de gemeente recent het verzoek ontvangen in dit rapport ook aandacht te besteden aan zwembad Aarweide te Nieuwveen. Daartoe is contact opgenomen met het bestuur van de betreffende stichting. De resultaten komen tijdig voor behandeling door de gemeenteraad beschikbaar via een appendix bij dit rapport.

1.7 Presentatie

Op 9 januari 2013 is aan de beheerders van de gemeentelijke binnensportaccommodaties een presentatie gegeven van de inhoud van dit rapport. Tevens is hen een exemplaar verstrekt.

1.8 Bestuurlijke reactie

Eveneens is dit rapport op 9 januari 2013 aangeboden aan het college van burgemeester en wethouders voor een bestuurlijke reactie. Deze reactie is bijgevoegd.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft de aanleiding voor het onderzoek, het doel, de vraagstelling, de aanpak en gebruikte onderzoeksmethoden.

In hoofdstuk 2 is een beschrijving opgenomen van de vier sporthallen, de drie gymzalen en het zwembad De Wel. Tevens zijn de uitgangspunten voor de beschrijvingen uitgewerkt.

Hoofdstuk 3 bevat een overzicht van het gemeentelijk sportbeleid, informatie over sportparticipatie en demografische ontwikkeling en leerlingprognoses. Ook zijn de belangrijkste uitkomsten van de enquête onder binnensportverenigingen opgenomen en een overzicht van de meest voorkomende vormen van beheer. De informatie wordt geanalyseerd in hoofdstuk 4, waarop de conclusies en de aanbevelingen zijn gebaseerd.

Tenslotte zijn enkele bijlagen opgenomen.

Hoofdstuk 2

Bevindingen

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de gemeentelijke binnensportaccommodaties, met per sportaccommodatie een beschrijving van:

- de locatie
- de grootte van de aanwezige ruimte(n)
- de wijze van beheer
- het gebruik
- de waardering van de gebruikers en
- de kostenstructuur

2.1 Uitgangspunten

Bij de beschrijving hebben wij ons rekenschap gegeven van de relevante omstandigheden en ons gebaseerd op de volgende uitgangspunten.

Beschikbaarheid

De beschikbaarheid van de accommodaties voor de gebruikers is afhankelijk van de openingstijden. Door de gemeente zijn de openingstijden niet vastgesteld. Alleen in de huur- en beheerovereenkomst voor De Vlinder uit 2006 zijn de openingstijden geregeld, te weten:

- op maandag tot en met vrijdag van 8.30 tot 22.30 uur;
- op zaterdag van 8.30 tot 24.00 uur;
- op zondag van 10.00 tot 23.30 uur.

Dit is per week 99 uur en op jaarbasis gedurende 40 weken in totaal 3.960 uur. De uren voor schoonmaak komen hierop in mindering.

Een landelijk kengetal voor het aantal potentiële uren (theoretische bezetting) dat een binnensportaccommodatie (sporthal/gymzaal) in gebruik kan worden genomen is 3.640 uur per jaar. Dit is gebaseerd op het benutten van de sportaccommodatie op werkdagen van 08.00 tot 23.00 uur en in het weekend van 08.00 uur tot 17.00 uur, gedurende 40 weken per jaar. Hierbij is voor een gymzaal een nuancering op zijn plaats. In theorie heeft een gymzaal dezelfde bezettingspotentie, maar in de praktijk blijkt dat een gymzaal voornamelijk wordt benut door onderwijsinstellingen en minder toepasbaar is voor sportverenigingen vanwege de beperkte functionaliteit (afmeting en materialen).

In Nieuwkoop is de praktijk dat de openingstijden van de binnensportaccommodaties afhankelijk zijn van het gebruik, volgens het rooster dat per seizoen door de beheerders wordt opgesteld en dat ter kennis van de gemeente wordt gebracht.

Bezetting

De bezetting van de sportaccommodaties varieert en is afhankelijk van het gebruik door basisscholen voor bewegingsonderwijs, van vaste gebruikers als de binnensportverenigingen en daarnaast van incidenteel gebruik door buitensportverenigingen in de winterperiode en door particulieren.

Met de ingebruikname van kunstgrasvelden door de voetbalverenigingen, die langer bespeelbaar zijn in de winterperiode, is het gebruik van de binnensportaccommodaties de laatste jaren teruggelopen. Daarnaast signaleren zowel de beheerders als sportverenigingen een stabilisering of soms zelfs een teruggang in ledenaantal, wat zich eveneens vertaalt in een vermindering van het gebruik van de sportaccommodaties. Verder zijn bij de bouw van de samenwerkingschool Buytewech gymzalen gerealiseerd, waardoor het gebruik door de basisscholen van de sporthal in Nieuwkoop is weggevallen.

Bezettingspercentage

De bezetting van een binnensportaccommodatie kan worden uitgedrukt in een percentage door het werkelijke gebruik af te zetten tegen de beschikbaarheid volgens de vastgestelde openingstijden. Aan de hand van het bezettingspercentage is het mogelijk een oordeel te vormen over het doelmatige gebruik.

Aangezien de openingstijden niet door de gemeente Nieuwkoop zijn vastgesteld, hebben wij ons gebaseerd op algemeen gangbare bezettingsnormen van een binnensportaccommodatie. Er wordt uitgegaan van een bezettingsondergrens van 1.700 uur op jaarbasis, gerekend naar 40 weken. Daarbij heeft een zeer goed benutte sportaccommodatie een bezetting van 3.000 uur op jaarbasis. Een jaarlijks gemiddelde van 2.250 uur gebruik wordt als goed ervaren.

Bij onderstaande berekeningen zijn wij uitgegaan van het gebruik volgens het rooster in de eerste week van de maand november 2012, om een goede vergelijking te kunnen maken tussen de sportaccommodaties onderling. Het gevonden getal is vermenigvuldigd met 40 weken voor de berekening op jaarbasis.

Bezetting in relatie tot verzorgingsgebied

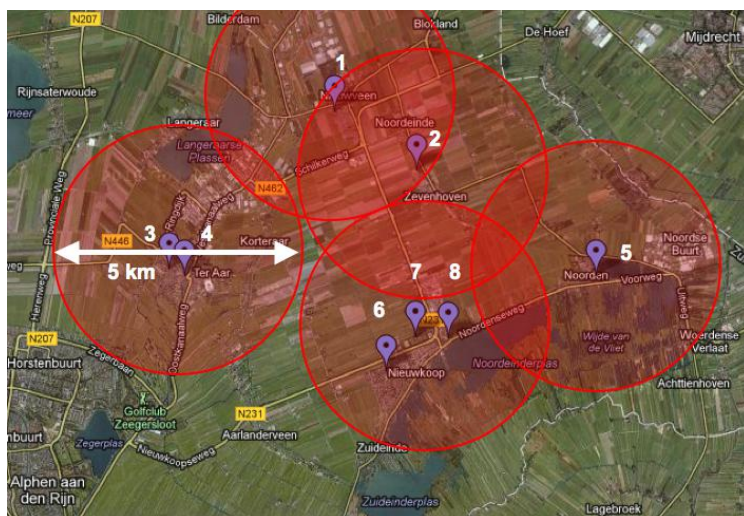
De bezetting van een sportaccommodatie is mede afhankelijk van het gebied waarbinnen de voorziening zijn (voornaamste) gebruikers vindt. Het verzorgingsgebied wordt globaal afgebakend door de afstand en de reistijd die bezoekers bereid zijn af te leggen. Uit literatuurstudie en uitkomsten van landelijke burgerbevragingen blijkt dat de kwaliteit van de accommodatie, de sportorganisatie en (sociale) veiligheid van belang zijn voor de keuze voor een sportvoorziening. De afstand tot de accommodatie blijkt minder van belang te zijn. Daarom is investeren in kwaliteit mogelijk belangrijker dan investeren in de nabijheid van accommodaties. De afstand tot de accommodatie is wel van belang voor het gebruik door het onderwijs³.

In de volgende figuur zijn de vestigingsplaatsen van de accommodaties in beeld gebracht en de elkaar overlappende verzorgingsgebieden, uitgaande van een afstand van 2,5 kilometer van de accommodatie.

Een landelijk kengetal is dat het primaire verzorgingsgebied van een zwembad gemiddeld 15 kilometer rondom de accommodatie is.

³ Sportstructuur in Nederland, Mulier Instituut, mei 2011.

Legenda:

- (1) Zalencentrum De Ringkant
- (2) Sport- en evenementenhal De Vlijt
- (3) Gymzaal Aeresteijn
- (4) Sport- en evenementenhal De Vlinder
- (5) Gymzaal Noorden
- (6) Sporthal De Steupel
- (7) Gymzaal Buytewech
- (8) Zwembad De Wel

In Nederland bedraagt de reistijd voor 80% van de sporters niet meer dan een kwartier. Hiervan verplaatst 46% per auto, 41% zich per fiets, 9% lopend, 2% met het openbaar vervoer en 2% op een andere manier⁴.

Om het aantal binnensportaccommodaties te bepalen is verder het draagvlakcijfer van belang waarbij uitgegaan wordt van planologische kengetallen. Deze geven een bandbreedte aan voor het benodigd aantal sporthallen. Dit is minimaal 1 sporthal per 20.000 inwoners en maximaal 1 sporthal per 15.000 inwoners⁵.

Aanbod van accommodaties in relatie tot sportparticipatie, bevolkingsontwikkeling en leerlingprognoses

Over de relatie tussen het accommodatieniveau en sportdeelname is in ons land nog weinig onderzoek gedaan. Landelijk is er weinig bewijs voor een invloed van de afstand tot accommodaties op de sportdeelname. Wel wordt in verschillende onderzoeken gesproken van een toenemende bereidheid om te reizen als de accommodatie aantrekkelijker is. In de literatuur is veel aandacht voor 'service quality' om bezoekers te trekken, waarbij beheerders van sportaccommodaties zich ervan bewust zijn dat de kwaliteit van hun product van invloed is op de aantrekkingskracht op potentiële sporters. Het meeste belang wordt gehecht aan de deskundigheid en vriendelijkheid van de trainers. Daarna wordt de netheid van de douches/kleedkamers belangrijk gevonden door de sporters. Qua tevredenheid scoren de bereikbaarheid zowel per auto als per fiets goed.

De aantrekkelijkheid van een sportaccommodatie en hiermee de invloed van de accommodatie op de sportdeelname van de burgers is tevens afhankelijk van de aanbieder van de sportactiviteiten op deze accommodatie en de beschikbaarheid om deel te nemen.

Daarnaast is de ervaren veiligheid rondom de sportfaciliteit een belangrijke factor voor het wel of niet gebruikmaken van de sportaccommodatie.

Hoofdstuk 3 bevat informatie over de feitelijke sportparticipatie in de gemeente Nieuwkoop, de bevolkingsontwikkeling en de leerlingprognoses.

⁴ Rapportage Sport 2010, pagina 205.

⁵ Idem 3.

Waardering

De gemeente Nieuwkoop doet geen onderzoek naar de waardering onder de gebruikers van de sportaccommodaties, met uitzondering van zwembad De Wel. Wij hebben daarom in september/oktober 2012 een internetenquête gehouden onder de 25 binnensportverenigingen in de gemeente en gevraagd naar de waardering van de sportaccommodatie(s) die zij gebruiken. Voor zover dat is ingevuld, hebben wij de resultaten vermeld bij de betreffende sportaccommodatie.

Kosten en opbrengsten

De vier sporthallen zijn eigendom van de gemeente en worden door particuliere ondernemers tegen een beheervergoeding beheerd en zij verhuren de accommodatie aan basisscholen, sportverenigingen en particulieren. Voor de commerciële exploitatie van het horecagedeelte betalen zij een pachtsom aan de gemeente. De gemeente ontvangt de huurvergoedingen van de gebruikers en is risicodragend voor de exploitatie van het sportgedeelte.

De drie gemeentelijke gymzalen zijn in de eerste plaats bedoeld voor het bewegingsonderwijs van de basisscholen. Daarnaast vindt verhuur plaats aan sportverenigingen en particulieren. Voor het beheer is een overeenkomst gesloten met de betreffende stichting, waarmee het beheer is opgedragen aan de aangrenzende basisschool. De stichting ontvangt daarvoor van de gemeente een beheervergoeding van een aantal directie-uren. De gemeente bekostigt het onderhoud en draagt de kapitaallasten. De scholen ontvangen de huur van de sportverenigingen en dragen de exploitatiekosten.

De *kosten* die de gemeente maakt om het sportaccommodatieaanbod in stand te houden, kunnen worden onderverdeeld in de volgende kostenposten:

- onderhoudskosten (dan wel een storting in de onderhoudsvoorziening);
- kapitaallasten (kosten voor rente en afschrijving over gemiddeld 40 jaar);
- exploitatielasten (zoals water, energie, verzekering, belastingen, administratie);
- personele lasten (directe lasten van de beheervergoeding en indirecte lasten door de ambtelijke inzet van betreffende afdelingen en overhead).

De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding en het onderhoud van de accommodaties en de inventaris ervan. Voor het onderhoud aan het gebouw gelden de kaders van het meerjarenonderhoudsplan. De inventaris wordt jaarlijks gecontroleerd door een gecertificeerd bureau. Op advies van dit bureau worden sportmaterialen en toestellen vervangen of gerepareerd.

Ingaande 1 januari 2009 zijn de beheervergoedingen vastgesteld en contractueel overeengekomen. De berekening van de hoogte van de vergoeding is gebaseerd op het aantal uren dat door de beheerders per week werd geraamd voor de uitvoering van werkzaamheden (beheer, toezicht en schoonmaak). Dit getal is vermenigvuldigd met 52 om de jaarvergoeding te berekenen. De vergoeding wordt jaarlijks aangepast aan het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie. Een overzicht van de vergoedingen is opgenomen in een vertrouwelijke bijlage.

Tot de *opbrengsten* behoren de volgende categorieën:

- ontvangen vergoeding voor het gebruik door basisscholen;
- ontvangen huur voor het gebruik door sportverenigingen en particulieren;

- ontvangen pacht voor exploitatie van het horecagedeelte;
- overige baten.

De vergoeding voor het gebruik door basisscholen voor bewegingsonderwijs is gebaseerd op de rijksnormvergoeding per uur.

De tarieven die bij de sportverenigingen en particulieren in rekening worden gebracht worden jaarlijks door de gemeente vastgesteld. De tarieven stijgen elk jaar met het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie. In 2011 zijn de tarieven van de diverse binnensportaccommodaties geharmoniseerd. Uitgangspunt is hierbij geweest om de toegankelijkheid en betaalbaarheid voor de gebruikers te waarborgen door zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande tariefstructuur en de tarieven af te stemmen op de hoogte van de tarieven in de regio. De tarieven zijn daarmee historisch bepaald, niet gebaseerd op de werkelijke kosten en niet kostendekkend. Er is sprake van indirecte subsidiëring, dat wil zeggen dat slechts een bepaald gedeelte van de werkelijke kosten in rekening wordt gebracht bij de gebruikers. De niet-kostendekkende accommodatie-exploitatie wordt door de gemeente aanvullend gefinancierd.

Ingaande 1 januari 2009 zijn eveneens nieuwe afspraken gemaakt met de exploitanten van het horecagedeelte in de sporthallen. De pachtprijs is vastgesteld op basis van een onafhankelijke taxatie. Jaarlijks vindt aanpassing plaats op basis van het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie. Een overzicht van de pachtsummen is opgenomen in een vertrouwelijke bijlage.

Tot de overige baten behoren onder andere vergoedingen voor commerciële exploitatie.

Op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde informatie uit de jaarrekening 2011, is het volgende totaaloverzicht samengesteld:

Lasten	Baten	Resultaat (baten – lasten)	Dekking	Dekking (exclusief kapitaallasten)
€ 2.163.478,52	€ 926.608,62	- € 1.236.869,90	35,70%	46,78%

In deze cijfers zijn ook de kosten opgenomen van de ambtelijke uren van de betreffende ambtelijke afdelingen en de doorbelasting van bijkomende kosten en overhead.

2.2 De gemeentelijke binnensportaccommodaties

De gemeente Nieuwkoop beschikt over de volgende binnensportaccommodaties:

Sporthal De Steupel	Nieuwkoop
Sport- en evenementenhal De Vlijt	Zevenhoven
Sport- en evenementenhal De Vlinder	Ter Aar
Zalencentrum De Ringkant	Nieuwveen
Gymzaal Aeresteijn	Langeraar
Gymzaal Noorden	Noorden
Gymzaal Buytewech	Nieuwkoop
Zwembad De Wel	Nieuwkoop

2.2.1 Sporthal De Steupel in Nieuwkoop

Locatie

De sporthal dateert uit 1987 en is gevestigd aan de Maarten Freeke Wije 2 te Nieuwkoop. Vanwege brand is een deel van het complex in 2001 verloren gegaan. Het afgebrande deel is vervolgens herbouwd en in augustus 2003 in gebruik genomen. Het complex bevindt zich op een kruispunt van wegen in de bebouwde kom en is daardoor goed bereikbaar. Er zijn voldoende parkeerplaatsen. In de directe nabijheid is het evenemententerrein. Op enige afstand aan de Lindelaan 2 is de locatie Nieuwkoop van het Ashram College gevestigd. De basisscholen bevinden zich in de wijk Buytewech, evenals als de sportvelden van sportcomplex de Dulen.

Grootte

De Steupel beschikt over de volgende accommodatie:

- sporthal van 1.232 m² (28 x 44 meter);
- sportzaal van 756 m² (28 x 27 meter) met een scheidingswand op de helft van de zaal.

Op de eerste verdieping bevindt zich het horecagedeelte.

Vanuit de centrale entree is ook de accommodatie bereikbaar van Robey's Gym, dat particulier bezit is.

Beheer

De gemeente is eigenaar van De Steupel en verhuurt het horecagedeelte tegen een vaste huurprijs die jaarlijks wordt aangepast aan het consumentenprijsindexcijfer voor huishoudens. De kosten van water en energie (gas en electra) van het horecagedeelte komen voor rekening van de exploitant.

In dezelfde overeenkomst is het beheer geregeld van het sportgedeelte voor een vaste vergoeding, die eveneens jaarlijks op dezelfde wijze wordt aangepast.

De huur- en beheerovereenkomst is aangegaan voor de periode 1 januari 2009 tot en met 31 december 2014 en wordt stilzwijgend verlengd voor een volgende periode van vijf jaar, tenzij één van de partijen tenminste een jaar tevoren de overeenkomst opzegt.

In de overeenkomst is geregeld dat de horeca-accommodatie voor het publiek is geopend als de sportaccommodatie in gebruik is (anders dan voor het basisonderwijs).

Voor het gebruik van de sportaccommodatie factureert de beheerder volgens de verhuurtarieven van de gemeente, waaraan de betaling ook moet worden voldaan.

De beheerder hanteert daartoe de volgende rangorde:

- bewegingsonderwijs basisscholen uit Nieuwkoop
- Nieuwkoopse verenigingen
- Nieuwkoopse particulieren
- Niet-Nieuwkoopse verenigingen
- Niet-Nieuwkoopse particulieren

De beheerder is verplicht op actieve wijze het gebruik van de sportaccommodatie te realiseren en in de overeenkomst is de opdracht opgenomen daarvoor een wervend acquisitiebeleid te voeren als het organiseren van activiteiten, evenementen en reclameadvertiseerders. Er geldt een bonus van 25% van de verhuuropbrengsten boven een vast bedrag van € 50.000,— op jaarbasis.

Tot het beheer behoort het schoonhouden ten genoegen van de gebruikers.

Gebruik

Sinds de ingebruikname van de gemeenschappelijke huisvesting in Buytewech-Oost door de drie basisscholen, wordt de sporthal niet meer gebruikt voor bewegingsonderwijs door het basisonderwijs.

Vaste gebruikers van de sportaccommodatie zijn:

- Sportvereniging OKK
- Basketbalvereniging Novo Stars
- Volleybalvereniging Waterlanders
- Muziekvereniging Eensgezind
- Badmintonclub Nieuwkoop
- Ashram College
- Karate-Do

En in de winterperiode:

- Hockeyclub Quivive
- Voetbalvereniging SV Nieuwkoop
- Hockeyclub Nieuwkoop

Incidenteel vindt gebruik plaats door particulieren.

Het gemiddeld gebruik is als volgt:

Totaal aantal uren gebruik per week van de accommodatie (hal en zaal)	62,5
Waarvan bewegingsonderwijs	0
Totaal gebruik per jaar in uren	2.500
Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	3.400 – 4.500 – 6.000
Bezettingpercentage t.o.v. gemiddelde norm	55,55%

Waardering

Aan de enquête onder de sportverenigingen hebben drie gebruikers van De Steupel deelgenomen. Het gebruik varieert van meerdere jaren tot zelfs enkele decennia. Zij beoordelen over het geheel genomen de kwaliteit van de accommodatie als goed.

De gebruiksmogelijkheden en de sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen) worden vooral gewaardeerd, evenals de reinheid van de zalen. Het minst tevreden zijn de gebruikers over de beschikbaarheid van de accommodatie op drukke momenten. Daarnaast is een kritische opmerking gemaakt over de hoogte van de tarieven en de kwaliteit van de buitenruimte (bewegwijzering, parkeergelegenheid, fietsenstalling, buitenverlichting, en dergelijke). De verenigingen willen in de toekomst gebruik blijven maken van de sportaccommodatie, waarbij één vereniging meer en een andere vereniging minder uren verwacht te zullen gebruiken, vanwege toename dan wel terugloop van het ledenaantal.

Kosten en opbrengsten

Op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde informatie uit de jaarrekening 2011, is het volgende overzicht samengesteld:

Lasten	Baten	Resultaat (baten – lasten)	Dekking	Dekking (exclusief kapitaallasten)
€ 318.936,10	€ 125.479,64	- € 193.456,46	39,34%	57,43%

2.2.2 Sport- en evenementenhal De Vlijt in Zevenhoven

Locatie

Sport- en evenementenhal De Vlijt is opgericht in 1981 en bevindt zich aan de rand van de bebouwde kom van Zevenhoven. Het tennispark en het sportcomplex Zevenhoven bevinden zich aan de andere kant van het dorp. Aangezien het dorp klein van omvang is, is De Vlijt goed te bereiken. Er zijn voldoende parkeerplaatsen in de directe omgeving.

Grootte

De Vlijt beschikt over de volgende accommodatie:

- sportzaal van 1.056 m² (24 x 44 meter) met een scheidingswand op een derde van de hal.

Naast de entree bevindt zich het horecagedeelte.

Beheer

De gemeente is eigenaar van De Vlijt. Met de exploitant van het horecagedeelte, tevens beheerder van het sportgedeelte is dezelfde overeenkomst gesloten als voor De Steupel en de andere sporthallen.

Gebruik

Behalve voor bewegingsonderwijs door het basisonderwijs, zijn vaste gebruikers:

- Zaalvoetbalvereniging SVZ
- Gymnastiekvereniging "De Zevensprong"
- Twirlvereniging "De Moonlighters"
- Aerobic/Steps

En in de winterperiode:

- Handbalvereniging H.S.V. '69

Incidenteel vindt gebruik plaats door particulieren.

Het gemiddeld gebruik is als volgt:

Totaal aantal uren gebruik per week van de accommodatie (*)	46,5
Waarvan bewegingsonderwijs (**)	13,5 (totaal 16,5)
Totaal gebruik per jaar in uren	1.860
Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	1.700 – 2.250 – 3.000
Bezettingpercentage t.o.v. gemiddelde norm	82,66%

(*) Exclusief 6 keer per seizoen een handbalwedstrijd op zondag en zaterdag en 5 keer een volleybaltoernooi op zaterdag.

(**) Voor 3 uur is het gebruik in meerdere zalen gelijktijdig.

Waardering

Aan de enquête onder de sportverenigingen heeft één gebruiker van De Vlijt deelgenomen.

Deze vereniging beoordeelt over het geheel genomen de kwaliteit van de accommodatie als goed. Deze waardering is gebaseerd op gebruik gedurende meerdere decennia.

De gebruiksmogelijkheden van de sportaccommodatie en de klantgerichtheid van de beheerder worden gewaardeerd.

Deze vereniging verwacht geen wijziging van het gebruik in de toekomst.

Kosten en opbrengsten

Op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde informatie uit de jaarrekening 2011 is het volgende overzicht samengesteld:

Lasten	Baten	Resultaat (baten – lasten)	Dekking	Dekking (excl. kapitaallasten)
€ 169.148,98	€ 54.618,17	- € 114.530,81	32,29%	39,43%

De vergoeding voor bewegingsonderwijs bedraagt € 7.918,68.

2.2.3 Sport- en evenementenhal De Vlinder in Ter Aar

Locatie

Sport- en evenementenhal De Vlinder bevindt zich in het centrum van het dorp nabij de kruising van een tweetal doorgaande wegen. Het complex is gebouwd in 1987. Aan de straatzijde is zowel de ingang naar het restaurant met buitenterras en de bar als de ingang naar de sportaccommodatie. In de directe nabijheid is een aantal parkeerplaatsen beschikbaar voor bezoekers van het complex.

Grootte

De Vlinder beschikt over de volgende accommodatie:

- sporthal van 1.408 m² (32 x 44 meter) met een scheidingswand op een derde van de hal.

In het gebouw bevinden zich ook het horecagedeelte, bestaande uit restaurant, bar en een feestzaal.

Beheer

De gemeente is eigenaar van De Vlinder. Met de exploitant van het horecagedeelte, tevens beheerder van het sportgedeelte, zal dezelfde overeenkomst worden gesloten als voor De Steupel en de andere sporthallen.

De beheerder heeft in de afgelopen jaren initiatieven genomen om in samenwerking met basisscholen en sportverenigingen de sportdeelname onder jongeren te stimuleren.

Gebruik

Behalve voor bewegingsonderwijs door het basisonderwijs, zijn vaste gebruikers:

- Sportvereniging Advendo
- Badmintonvereniging Shuttle '74
- Volleybalvereniging Scarabee
- Bowlsvereniging De Bowlsjewieken
- Aardamse Basketbal Club
- Voetbalvereniging
- Tennisclubs

Incidenteel vindt gebruik plaats door particulieren.

Het gemiddeld gebruik is als volgt:

Totaal aantal uren gebruik per week van de accommodatie	57,75
Waarvan bewegingsonderwijs (*)	22,25 (totaal 36,5)
Totaal gebruik per jaar in uren	2.310
Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	1.700 – 2.250 – 3.000
Bezettingpercentage t.o.v. gemiddelde norm	102,66%

(*) Voor 14,25 uur is het gebruik in meerdere zalen gelijktijdig.

Waardering

Aan de enquête onder de sportverenigingen hebben vijf gebruikers van De Vlinder deelgenomen. Deze verenigingen beoordelen over het geheel genomen in meerderheid de kwaliteit van de accommodatie als voldoende. Alle verenigingen maken al vele (tientallen) jaren gebruik van de sporthal. Het meest worden gewaardeerd: de beschikbaarheid, de horecafaciliteiten en de sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen), evenals de klantgerichtheid van de beheerder.

Het minst tevreden zijn zij over de reinheid van de zalen en overige faciliteiten (kleedruimtes, toiletten, douches, sportmatten, en dergelijke). Enkele verenigingen geven aan dat de beheerder te laat aanwezig is om de zaal te openen. De hoogte van de tarieven leveren ook enkele bezwaren op, evenals de horecaprijzen. Er is volgens de verenigingen op korte termijn verbetering noodzakelijk ten aanzien van de reinheid van de zalen en overige faciliteiten. Ook is er bij een vereniging een wens ten aanzien van de faciliteiten buiten de accommodatie (bewegwijzering, parkeergelegenheid, fietsenstalling, buitenverlichting, en dergelijke).

De verenigingen willen ook in de toekomst van de accommodatie gebruik blijven maken en zij verwachten geen verandering van het gebruik.

Kosten en opbrengsten

Op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde informatie uit de jaarrekening 2011 is het volgende overzicht samengesteld:

Lasten	Baten	Resultaat (baten – lasten)	Dekking	Dekking (exclusief kapitaallasten)
€ 241.846,51	€ 178.684,37	- € 63.162,14	73,88%	91,20%

De vergoeding voor bewegingsonderwijs bedraagt € 25.613,58.

2.2.4 Zalencentrum De Ringkant in Nieuwveen

Locatie

Zalencentrum De Ringkant is gelegen in aan de rand van de bebouwing, is goed ontsloten en er is voldoende parkeergelegenheid. Direct naast het complex zijn basisscholen gevestigd. Aan de zijde van de scholen bevindt zich de centrale ingang, die tevens toegang geeft tot het horecagedeelte met een klein buitenterras.

Grootte

De Ringkant beschikt over de volgende accommodatie:

- sportzaal van 440 m² (22 x 20 meter);
- vergaderzaal A van 35 m² (7 x 5 meter);
- vergaderzaal B van 49 m² (7 x 7 meter);
- muziekzaal van 120 m² (10 x 12 meter).

Naast de entree bevindt zich ook het horecagedeelte.

Beheer

De gemeente is eigenaar van De Ringkant. Met de exploitant van het horecagedeelte, tevens beheerder van het sportgedeelte, is dezelfde overeenkomst gesloten als voor De Steupel en de andere sporthallen.

Gebruik

Behalve voor bewegingsonderwijs voor twee basisscholen, zijn vaste gebruikers:

- Sportvereniging Kwiek
- Volleybalvereniging Waterlanders
- Badmintonvereniging Nieuwveen
- Muziekvereniging Crescendo
- Sportschool Kuzure
- Zwemschool Wetterwille

In het gebouw is verder de peuterspeelzaal en enige zorgvoorziening (fysiotherapie en consultatiebureau) ondergebracht.

Het gemiddeld gebruik is als volgt:

Totaal aantal uren gebruik per week van de sportzaal	56,5
Waarvan bewegingsonderwijs	26
Totaal gebruik per jaar in uren	2.260

Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	1.700 – 2.250 – 3.000
Bezettingspercentage t.o.v. gemiddelde norm	100,44%

Totaal aantal uren gebruik per week van de muziekzaal	22,75
Totaal gebruik per jaar in uren	910
Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	1.700 – 2.250 – 3.000
Bezettingspercentage t.o.v. gemiddelde norm	40,44%

Totaal aantal uren gebruik per week van de vergaderzaal A	34,25
Totaal gebruik per jaar in uren	1.370
Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	1.700 – 2.250 – 3.000
Bezettingspercentage t.o.v. gemiddelde norm	60,88%

Totaal aantal uren gebruik per week van de vergaderzaal B	8
Totaal gebruik per jaar in uren	320
Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	1.700 – 2.250 – 3.000
Bezettingspercentage t.o.v. gemiddelde norm	14,22%

Waardering

Aan de enquête onder de sportverenigingen hebben drie gebruikers van De Ringkant deelgenomen. Zij gebruiken de accommodatie al vele tientallen jaren. Twee verenigingen beoordelen de kwaliteit over het geheel genomen als voldoende en een vereniging als goed. Er is tevredenheid over de beschikbaarheid van de accommodatie, over de klantgerichtheid van de beheerder en de horecafaciliteiten. Het minst tevreden zijn enkele verenigingen over de gebruiksmogelijkheden en de sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen). De meningen zijn verdeeld ten aanzien van de reinheid van de zalen en de hoogte van de tarieven. Eén vereniging vindt dat snel iets gedaan moet worden aan de openingstijden. Alle verenigingen wensen ook in de toekomst gebruik te blijven maken van de sporthal. Eén vereniging verwacht minder gebruik te zullen maken, omdat het kunstgrasveld het mogelijk maakt dit ook in de winterperiode te bespelen.

Kosten en opbrengsten

Op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde informatie uit de jaarrekening 2011 is het volgende overzicht samengesteld:

Lasten	Baten	Resultaat (baten – lasten)	Dekking	Dekking (excl. kapitaallasten)
€ 221.277,30	€ 62.158,78	- € 159.118,52	28,09%	54,04%

De vergoeding voor bewegingsonderwijs bedraagt € 13.407,32.

2.2.5 Gymzaal Aeresteijn in Langeraar

Locatie

De gymzaal bevindt zich naast het schoolplein van basisschool Aeresteijn aan de doorgaande weg, in het midden van het dorp. De zaal is zowel via de school en de ruimte van de buitenschoolseopvang te bereiken als via een eigen ingang. In de directe omgeving is voldoende parkeergelegenheid. Het gehele complex van de school en de gymzaal is 38 jaar oud.

Grootte

De gymaccommodatie bestaat uit:

- een gymzaal van 120 m² (10 x 20 meter).

Beheer

De gemeente is eigenaar van het gebouw en heeft het aan de Stichting Katholiek Basisonderwijs De Veenplas ter beschikking gesteld voor bewegingsonderwijs door basisschool Aeresteijn. Met de stichting is een overeenkomst gesloten voor het verzorgen van het onderhoud en het beheer, waaronder de verhuur aan verenigingen. De overeenkomst eindigt op 1 januari 2013.

Het onderhoud en de exploitatiekosten komen voor rekening van de gemeente. Voor het beheer vergoedt de gemeente 68 directie-uren per jaar en voor schoonmaak 288 uur per jaar.

De stichting verhuurt de gymzaal aan sportverenigingen en derden tegen de door de gemeente vastgestelde huurprijzen. Bevoorschotting gebeurt door de gemeente op basis van een begroting van de stichting. Afrekening vindt plaats op basis van een door de accountant goedgekeurde jaarrekening.

Gebruik

Behalve voor de school voor het geven van bewegingsonderwijs, zijn vaste gebruikers:

- Sportvereniging Advendo
- Muziekvereniging Arti en Religioni (majorettes)
- Sportgroep Peter Maris
- Buitenschoolse opvang
- Gabi Sport en Gezondheid

Het gemiddeld gebruik is als volgt:

Totaal aantal uren gebruik per week van de accommodatie	29,5
Waarvan bewegingsonderwijs	14
Totaal gebruik per jaar in uren	1.180
Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	1.700 – 2.250 – 3.000
Bezettingspercentage t.o.v. gemiddelde norm	52,44%

Waardering

Geen van de gebruikers van de gymzaal heeft deelgenomen aan de enquête, zodat geen informatie over de waardering beschikbaar is.

Kosten en opbrengsten

Op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde informatie uit het jaarverslag van de stichting over 2011 is het volgende overzicht samengesteld:

Lasten	Baten	Resultaat (baten – lasten)	Dekking	Dekking (exclusief kapitaallasten)
€ 21.207,00	€ 21.206,00	- € 1,00	99,96%	104,68%

De baten bestaan uit een vergoeding voor bewegingsonderwijs van € 12.860,00 en een overige bijdrage van € 250,00. De overige baten zijn opbrengsten uit verhuur van € 8.096,00.

2.2.6 Gymzaal Noorden in Noorden

Locatie

Achter de basisschool Antonius bevindt zich de gymzaal in het centrum van het dorp. Deze stamt uit het begin van de jaren '70 en is zowel vanuit de recent nieuw gebouwde basisschool te bereiken als ook via een zij-ingang.

Grootte

De gymaccommodatie bestaat uit:

- een gymzaal van 120 m² (10 x 20 meter).

Beheer

De gemeente is eigenaar van het gebouw en heeft het aan de Stichting Katholiek Basisonderwijs De Veenplas ter beschikking gesteld voor bewegingsonderwijs door basisschool Antonius. Met de stichting is dezelfde overeenkomst gesloten als voor de gymzaal in Langeraar.

Gebruik

Behalve voor de school voor het geven van bewegingsonderwijs, zijn vaste gebruikers:

- Gymvereniging LDO
- Volleybalvereniging Waterlanders
- Aerobic groep

Het gemiddeld gebruik is als volgt:

Totaal aantal uren gebruik per week van de accommodatie	21
Waarvan bewegingsonderwijs	13
Totaal gebruik per jaar in uren	840
Bezettingsondergrens, gemiddeld en bovengrens op basis van landelijke normen	1.700 – 2.250 – 3.000
Bezettingpercentage t.o.v. gemiddelde norm	37,33%

Waardering

Aan de enquête onder de sportverenigingen heeft één gebruiker van de gymzaal deelgenomen.

Deze vereniging beoordeelt over het geheel genomen de kwaliteit van de accommodatie als onvoldoende. Deze waardering is gebaseerd op gebruik gedurende meerdere decennia.

Er is tevredenheid over de beschikbaarheid van de gymzaal, maar ontevredenheid over met name de hoogte van de tarieven en de reinheid van de zaal. Aan dat laatste moet ook snel wat gebeuren, vindt de vereniging.

Hoewel de vereniging verwacht de gymzaal te zullen blijven gebruiken, zal dit naar verwachting minder zijn, omdat het aantal leden daalt.

Kosten en opbrengsten

Op basis van de door de gemeente beschikbaar gestelde informatie uit het jaarverslag van de stichting over 2011 is het volgende overzicht samengesteld:

Lasten	Baten	Resultaat (baten – lasten)	Dekking	Dekking (exclusief kapitaallasten)
€ 51.633,00	€ 51.633,00	€ 0,00	100%	100%

De baten bestaan uit een vergoeding voor bewegingsonderwijs van € 38.374,00 en een gemeentelijke subsidie voor de huisvesting van € 7.673,00. De overige baten zijn opbrengsten uit verhuur van € 5.586,00.

2.2.7 Gymzaal Buytewech in Nieuwkoop

Locatie

De twee gymzalen zijn onderdeel van het scholencomplex Buytewech, dat is gelegen aan de noordzijde van het dorp in de wijk die nog in ontwikkeling is. Tegenover het complex bevindt zich het sportcomplex De Dulen met speelvelden. De bereikbaarheid per auto en fiets is goed en er is ruime parkeergelegenheid.

Grootte

Scholencomplex Buytewech biedt onderwijshuisvesting aan drie basisscholen en kinderdagverblijf Polderpret. Onderdeel van het complex zijn:

- 2 gymzalen

Beheer

De gemeente is eigenaar van het complex. Met de Stichting Beheer en Exploitatie MFA Buytewech is een overeenkomst gesloten voor het onderhoud en het beheer voor onbepaalde duur. De gymzalen worden verhuurd met toestemming van de stichting, behalve de gymzaal op de eerste verdieping.

Gebruik

Behalve voor bewegingsonderwijs door de basisscholen en het kinderdagverblijf zijn er geen vaste gebruikers. Incidenteel vindt verhuur plaats aan een sportvereniging. De stichting heeft ook niet de intentie de gymzalen te verhuren aan derden. Er is geen rooster beschikbaar.

Waardering

Er vindt geen gebruik door derden plaats.

Kosten en opbrengsten

De kosten zijn onderdeel van de exploitatie van het totale complex en zijn niet uitgesplitst. Er zijn geen baten wegens verhuur aan derden.

2.2.8 Zwembad De Wel in Nieuwkoop

Locatie

Zwembad De Wel bevindt zich op een goed bereikbare locatie aan de rand van het dorp Nieuwkoop en is gesticht in 1988. Er is ruime parkeergelegenheid.

Grootte

Het zwembadcomplex beschikt over de volgende publieksfuncties:

- wedstrijd bassin van 12,5 x 25 meter met een beweegbare bodem van 12,5 x 10 meter;
- recreatiebassin van 44 m², waar de glijbaan van 32 meter in uitkomt en waar zich een bruisbank en twee yetstreamers bevinden;
- (op het recreatiebassin aansluitend) instructiebassin van 42,5 m²;
- peuterbassin van 9 m²;
- buitenbassin van 72 m² met ligweide.

De accommodatie beschikt tevens over een sauna met onder andere een stoombad, een sauna cabine, een dompelbad, warme voetbaden en een relaxruimte.

Bezoekers van het zwembad en de sauna kunnen tevens gebruikmaken van een tweetal professionele zonnebanken. In het gebouw bevindt zich een horecagedeelte.

Beheer

Het zwembad is in gemeentelijk beheer en valt organisatorisch onder de afdeling Vergunningen, Voorzieningen en Handhaving. Voor het dagelijks beheer en de exploitatie is het zwembadpersoneel verantwoordelijk, onder leiding van de bedrijfsleider. Ondersteunende werkzaamheden, zoals groot onderhoud en personeelszaken, worden uitgevoerd door de gemeentelijke organisatie. Alle zaken rond het functioneren van het zwembad en de kwaliteit van de dienstverlening vallen onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders.

Het zwembadpersoneel is in dienst van de gemeente en functioneert in grote mate van zelfstandigheid. Leidraad is de jaarlijkse begroting, er is geen managementcontract met prestatieafspraken.

Het team bestaat uit 15 medewerkers, in totaal 8 fte, te weten:

- 1 bedrijfsleider
- 1 assistent bedrijfsleider
- 6 zweminstructeurs
- 4 combi functies kassier/zweminstructeur
- 3 kassières

Daarnaast werkt een oproepkracht van een uitzendbureau.

De vaste formatie komt overeen met wat gebruikelijk is voor vergelijkbare zwembaden. Het aantal bezoekers per formatieplaats bedraagt 15.000, conform de gemiddelde maatstaf (gemiddeld 10.000 tot 15.000 bezoekers per formatieplaats).

Gebruik

Zwembad De Wel is door de week open van 's morgens 07.00 tot 's avonds 22.00 uur. Elke donderdag en vrijdag is een dagdeel ingeruimd voor het noodzakelijke schoonmaakwerk. Het verdwijnen van het schoolzwemmen in 2009 is opgevangen door het inplannen van extra zwemlessen en andere nieuwe activiteiten.

Vergelijking openingsuren met landelijke kengetallen

Aantal openingsuren per week	Landelijk kengetal	Zwembad De Wel
	72	86,5

In het weekend is het bad voor publiek op beide dagen geopend van 10.15 tot 16.00 uur. Het zwembad wordt verhuurd aan een aantal verenigingen, zoals zwemvereniging De Plas voor waterpolo, zwemtrainingen- en wedstrijden, vrouwenzwemmen en kunstzwemmen. Ook wordt het zwembad gebruikt door een naturistenvereniging, Ilpse de Bruggen, het Ashram College en incidenteel door scholen, verenigingen en instellingen voor festiviteiten. Elk half jaar wordt er een doopdienst gehouden in het zwembad. Zwembad De Wel is met nadruk een doelgroepenbad en een familiebad. De activiteiten die het zwembad aanbiedt zijn heel divers. Zwemmen tijdens de openingstijden kan in de vorm van banenzwemmen, recreatiezwemmen en het gezinszwemmen. Op het gebied van zwemlessen wordt samengewerkt met sportscholen uit de omgeving. Doelgroepzwemmen is er van jong tot oud. Van zwangerschapszwemmen tot aan het "Meer bewegen voor ouderen". Voor peuters zijn er survivallessen. Verder wordt aquajoggen aangeboden en aquafitness. Het zwembad trekt jaarlijks rond de 120.000 bezoekers. De bezoekers komen volgens onderzoek voor meer dan 60% uit de gemeente Nieuwkoop, de overige bezoekers uit de omliggende gemeenten. Het zwembad vervult daarmee een regionale functie.

Waardering

Sterke punten van zwembad De Wel zijn, volgens een klanttevredenheidsonderzoek uit 2011, de klantvriendelijkheid van de medewerkers, het knusse overzichtelijke zwembad en de kwaliteit van de zwemlessen. In 2011 werd zwembad De Wel

uitgeroepen tot het beste overdekte zwembad van Zuid-Holland. De zwemlessen trekken bezoekers uit de ruime regio.

Bij de verkiezing van het beste zwembad van Nederland 2012 is het zwembad De Wel tweede geworden in de categorie 100.000 tot 200.000 bezoekers. De bezoekers waarderen zwembad De Wel met een gemiddeld cijfer van 9,07.

Het animocijfer is marktconform. Dat wil zeggen dat het aantal bezoekers op jaarbasis in relatie tot het aantal inwoners conform het landelijk gemiddelde is. Het animocijfer wordt berekend door het aantal bezoekers te delen door het aantal inwoners per 1 januari 2012 (26.961).

	Landelijk gem. kengetal	De Wel
Animocijfer	5,0	4,5

Zwembad De Wel is niet in het bezit van het keurmerk Veilig & Schoon, maar voldoet in de praktijk wel aan de eisen. In 2013 wordt het keurmerk aangevraagd.

Kosten en opbrengsten

Jaarlijks wordt een inhoudelijk en financieel verslag aan de gemeente uitgebracht. Het exploitatieoverzicht jaarrekening 2011 bevat de volgende cijfers:

Kosten	Bedrag	Baten	Bedrag
Vaste kosten product zwembad (*)	€ 461.753	Overige baten, bijdragen derden	€ 24.958
Variabele kosten product zwembad (**)	€ 193.820	Inkomsten recreatief, sportief, doelgroepen en educatief zwemmen	€ 474.326
Doorbelasting gemeentelijke kosten naar het product recreatief zwemmen	€ 311.037		
Totale kosten	€ 966.610	Totale baten	€ 499.284

(*) (**) Deze kosten zijn gespecificeerd in de volgende tabel.

Variabele en vaste kosten

Vaste kosten	Bedrag	Variabele kosten	Bedrag
Doorbelaste organisatiekosten van de gemeente ⁶	€ 250.377	Goederengebruik, energie, water, telefonie, schoonmaak, klein onderhoud en overige diensten	€ 178.590
Ophaal bedrijfsafval, belastingen en verzekeringen	€ 12.614	Personeel van derden	€ 212
Storting in voorziening	€ 112.300	Investerings < 10000	€ 15.018
Kapitaallasten	€ 86.462		
Totaal vaste kosten	€ 461.753	Totaal variabele kosten	€ 193.820

Kostenvergelijking met landelijke kengetallen

Zwembad De Wel scoort in vergelijking met het landelijk gemiddelde als volgt:

Kostensoort	Landelijk kengetal	Zwembad De Wel
Personeelskosten als percentage van de totale kosten	gemiddeld 55%	44%
Personeelskosten per bezoeker	gemiddeld € 3,03	€ 3,22
Energiekosten als percentage van de totale kosten (*)	gemiddeld 15%	9,46%

(*) Het zwembad is actief in het treffen van energiebesparende maatregelen.

Opbrengsten

De baten komen uit de verkoop van toegangskarten, leskarten, verhuur aan de zwemvereniging en incidentele verhuur, horecaopbrengsten, gebruik van sauna en zonnebank en reclameopbrengsten.

De gemeente stelt jaarlijks de tarieven vast.

⁶ Kostenplaats uitvoering en handhaving, doorberekening van de huisvesting en werkplek en een doorberekening overhead.

Vergelijking tarieven en opbrengsten met landelijke kengetallen

Zwembad De Wel scoort in vergelijking met het landelijk gemiddelde als volgt:

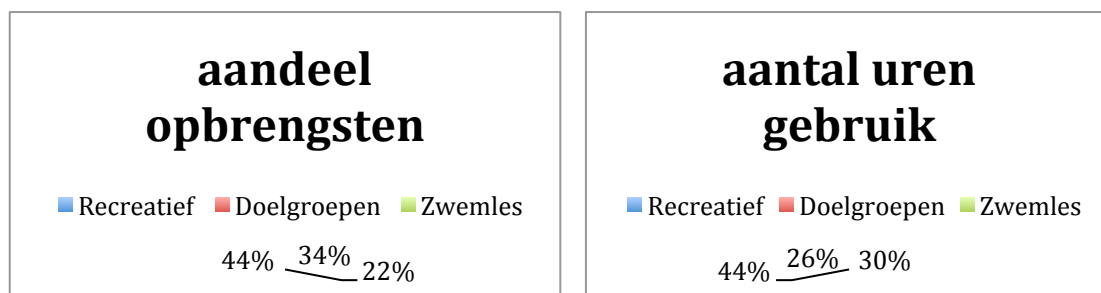
Opbrengstsoort	Landelijk kengetal	Zwembad De Wel
Dekking door inkomsten (exclusief subsidie)	60%	57%
Horeca inkomsten per bezoeker (omzet minus inkoop)	€ 0,30 tot € 0,60(*)	Onbekend (**)
Tarieven recreatief zwemmen voor los bad	€ 3,40 tot € 4,40 (gemiddeld € 4,25)	€ 3,10 tot € 3,60 (gemiddeld € 3,35)
Tarieven doelgroepactiviteiten per les	€ 5,50 tot € 6,00 (gemiddeld € 5,75)	€ 3,60 ouderen, € 5,90 aquajogging-robics-fitness, € 4,60 overige (gemiddeld € 4,70)
Tarieven instructiezwemmen per half uur	€ 5,40 tot € 6,50 (gemiddeld € 5,95)	€ 4,61 (door de week) € 5,47 (zaterdag), € 5,90 vakantie (gemiddeld € 5,33)

(*) Gangbaar is een omzet van € 1,10 tot € 1,20 per bezoeker op jaarbasis.

(**) Het zwembad biedt de bezoekers bij wijze van service een gratis kopje koffie aan.

Verhouding gebruik en opbrengsten

Gemiddeld is een zwembad voor 65% geopend voor recreatief en sportief zwemmen. In Nieuwkoop wordt het zwembad relatief veel gebruikt voor doelgroepen (43,59%) en zwemlessen, waardoor meer inkomsten worden gegeneerd. Uit de volgende diagrammen blijkt de verhouding tussen opbrengsten en het aantal uren per soort gebruik.

De opbrengsten bedragen per uur op jaarbasis:

Gebruik	Opbrengst per uur op jaarbasis
Recreatief	€ 5.310
Doelgroepen	€ 2.466
Zwemles	€ 7.989

Hoofdstuk 3

Beleid, trends en ontwikkelingen

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van het beleid van de gemeente, zoals neergelegd in gemeentelijke beleidsstukken.

Daarna volgt een korte uiteenzetting van actuele trends en ontwikkelingen op het gebied van sport, met betrekking tot de gemeente Nieuwkoop en in het algemeen.

3.1 Sportbeleid gemeente Nieuwkoop

De integrale beleidsnota sport 2009 – 2010 *Mee(r) bewegen* is van november 2008. Doel van de nota is het accommodatie-, tarieven- en subsidiebeleid op het terrein van sport van de voormalige gemeenten Liemeer, Nieuwkoop en Ter Aar te harmoniseren.

De algemene doelstelling van het sportbeleid is: *het bevorderen dat alle inwoners van de gemeente de mogelijkheid wordt geboden om op verantwoorde wijze en overeenkomstig eigen aanleg en behoefte sport te beoefenen*. De gemeente wil dat bereiken door accommodatie-, tarieven- en subsidiebeleid. Als missie is geformuleerd: *het zorgdragen voor adequate sportaccommodaties en via kostprijs georiënteerde tarieven en door het beschikbaar stellen van subsidies de sportdeelname betaalbaar houden en de sportbeoefening actief stimuleren*.

De doelstellingen voor de binnensportaccommodaties zijn uitgewerkt in de *Uitvoeringsagenda sport 2011 – 2012*. Deze zijn:

- De huur- en beheerovereenkomsten met de beheerders van de sporthallen en -zalen harmoniseren.
- In de kernen een voorkeur voor multifunctionele voorzieningen waar sport integraal deel van uit maakt en waarbij het in overeenstemming brengen van vraag en aanbod leidend is.
- Stimuleren van de sportverenigingen tot samenwerking voor het optimaler gebruiken van sportaccommodaties.
- Het vaststellen van de tarieven voor het gebruik op basis van een dekkingspercentage van de kostprijs van de accommodaties.

3.2 Sportcafé

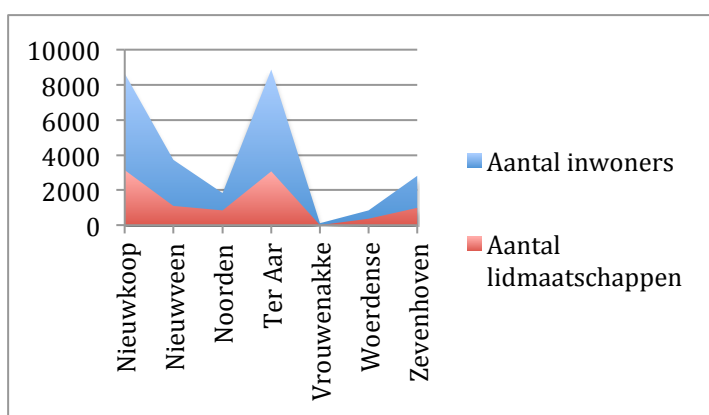
In het kader van het realiseren van ontmoeting van sporters onderling en als platform voor sporters naar de gemeente worden door de gemeente periodiek sportcafés georganiseerd. Uit deze bijeenkomsten zijn verschillende ideeën naar voren gekomen, over bijvoorbeeld sportstimulering van de jeugd, het promoten van minder bekende sporten en sponsoring voor verenigingen. Een ander voorbeeld is een vrijwilligerscolumn in Nieuwkoop Nieuws, die sportvrijwilligers en hun verenigingen onder de aandacht brengt.

3.3 Sportparticipatie

Om de behoefte aan sportaccommodaties voor de toekomst in te schatten, is inzicht nodig in de mate van deelname door de inwoners aan enigerlei vorm van sport en onder welke condities er wordt gesport. Dat inzicht wordt enerzijds geboden door een overzicht van het aantal inwoners dat lid is van een sportvereniging/sportbond en anderzijds door informatie uit landelijke, representatieve onderzoeken.

NOC*NSF beheert een database van alle aangesloten sportbonden en heeft voor de gemeente Nieuwkoop een overzicht gemaakt hoeveel inwoners er sporten bij een sportbond. 48 van de 75 aangesloten bonden zijn in de gemeente actief. De sportparticipatie bedraagt gemiddeld 35,7%. Voor de kernen is het beeld als volgt:

Kern	Aandeel in %
Nieuwkoop	36,5
Nieuwveen	30,0
Noorden	45,8
Ter Aar	34,7
Vrouwenakker	20,0
Woerdense Verlaat	46,1
Zevenhoven	35,1

Dit beeld komt overeen met resultaten van landelijk onderzoek. De sportvereniging wordt het meest genoemd als organisatievorm. Een derde van de bevolking (34%) was in 2007 lid van een sportvereniging.

Maar ook het alleen sporten is populair, bijna een derde ging wel eens alleen sporten (31%). Eén op de vijf mensen sportte bij een commerciële sportaanbieder (23%), zoals squash, fitness, vecht- of verdedigingssporten⁷. Fitness is de meest beoefende sport door Nederlanders (22%). Zwemsport (17%) staat op de tweede plaats, gevolgd door hardlopen (16%). Een opvallende vierde plek wordt ingenomen door bowling (15%). Veldvoetbal is de meest beoefende teamsport, 12% van de Nederlanders heeft hieraan meegedaan.

Volgens de *SportersMonitor 2008* (een tweejaarlijkse monitor onder de Nederlandse bevolking), doet 77% van de bevolking aan sport, 68% twaalf keer per jaar. Hiervan is ruim de helft (54%) lid van een sportvereniging. Tweederde van de sporters doet een individuele beweegsport (fietsen, hardlopen, schaatsen, et cetera).

Bij jongeren ligt het accent meer op teamsporten, bij volwassenen op fitsporten. 47% van de basisschoolleerlingen en 52% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs doet aan teamsport. De meest populaire teamsport is veldvoetbal. Onder basisschoolleerlingen is zwemsport de meest beoefende sport: 45% doet aan zwemmen. Vaak zal dit ook zwemles zijn. Verder zijn gymnastiek (26%) en

⁷ Factsheet Sportdeelname in Nederland, Sociaal en Cultureel Planbureau, april 2010.

skeeleren/skaten (25%) vaak beoefende sporten in de jongste leeftijdsgroep. Middelbare scholieren doen naast voetbal ook veel aan hardlopen (31%), bowling (31%) en fitness (28%).

Volwassenen geven vaker de voorkeur aan solosporten. Fitness is de meest beoefende sport door volwassenen tussen 18 en 54 jaar (37%). Ook hardlopen (27%), bowling (23%) en zwemsport (21%) wordt door deze groep veel gedaan. De leeftijdsgroep 55-79-jarigen geeft aan het meest vaak wandelsport (33%) te beoefenen, gevolgd door fietsen (29%) en fitness (24%). Zwemsport staat op de vierde plek (20%).

Er zijn geen cijfers beschikbaar specifiek voor de gemeente Nieuwkoop. Er is ook geen aanleiding te veronderstellen dat het beeld afwijkend is van het algemeen landelijk beeld. Opvallend is dat veel sportieve activiteiten, behalve zwemmen en fitness, niet in een binnensportaccommodatie gebeuren. Fitness wordt het meest commercieel aangeboden.

3.4 Demografische ontwikkeling

Een belangrijk gegeven om de behoefte aan sportaccommodaties in de toekomst in te schatten is de ontwikkeling van het aantal inwoners. Hiervoor hebben wij gebruik gemaakt van de cijfers van het CBS.

Hieruit blijkt dat het aantal inwoners van de gemeente Nieuwkoop zich in de komende jaren stabiel ontwikkelt. Dit is nog zonder rekening te houden met de effecten op het inwoneraantal van de geplande diverse nieuwbouwlocaties.

Leeftijdscategorie	2011		2015		2030		2040	
0 – 20 jaar	6433	24,67%	5798	22,78%	5595	21,72%	6038	23,01%
20 – 65 jaar	15754	60,41%	14968	58,81%	13488	52,35%	13044	49,71%
65 jaar of ouder	3893	14,93%	4685	18,41%	6681	25,93%	7160	27,28%
Totaal	26080	100,00%	25451	100,00%	25764	100,00%	26242	100,00%

Hoewel de Nederlandse bevolking ontgroent (minder 0-19-jarigen) en vergrijsst (meer 65-plussers), is de verwachting dat het aantal bezoekers aan de Nederlandse zwembaden in 2030 ondanks de bevolkingsgroei nauwelijks verandert⁸. Zwemmen is en blijft de populairste solosport in Nederland. Eén op de drie Nederlanders van 6 – 79 jaar zwemt minimaal één keer per jaar.

3.5 Leerlingprognoses basisonderwijs

Een volgend gegeven om de behoefte aan binnensportaccommodaties voor bewegingsonderwijs in te schatten voor de toekomst zijn de leerlingprognoses van de basisscholen in de gemeente Nieuwkoop. Ook kan hiervan worden afgeleid in welke mate er behoefte is aan sportverenigingen die teamsporten aanbieden.

⁸ Zwemmonitor 2012, Mulier Instituut.

Immers, jongeren blijken meer aan teamsporten te doen, onder andere als lid van een binnensportvereniging.

In oktober 2011 zijn de resultaten gepresenteerd van de prognoses voor de 13 basisscholen in de gemeente Nieuwkoop. Daarbij is tevens rekening gehouden met de toename van de woningvoorraad in de komende jaren, volgens opgave van de gemeente. Het gaat hierbij om een toename van 1.447 woningen in de periode 2011 tot en met 2021.

Het rapport constateert dat de laatste vier jaren het gemiddeld aantal geborenen met 25% is afgenomen ten opzichte van de meetperiode 1999 – 2002. Rekening houdend met de geplande toename van de woningvoorraad en het verwachte aantal geborenen, is de conclusie van het rapport dat de terugloop van leerlingen voor een belangrijk deel gecompenseerd zal worden door instroom van leerlingen uit de nieuwe woningen. Het aantal groepen dat in de komende jaren bewegingsonderwijs zal volgen blijft dan ook naar verwachting stabiel. Dit komt overeen met de verwachtingen van de geïnterviewde schooldirecteuren.

3.6 Onderzoek onder binnensportverenigingen

Behalve informatie over sportparticipatie, demografische ontwikkeling en de leerlingprognoses is relevant hoe de huidige gebruikers van de sportaccommodaties dit waarderen en verwachten of het gebruik zal toenemen of zal dalen.

Twee van de schooldirecteuren die tevens beheerder zijn van een gymzaal hebben opmerkingen gemaakt over de veroudering van het gebouw en de daarmee verband houdende toenemende onderhouds- en energielasten. Voor het bewegingsonderwijs voldoet de accommodatie, voor de sportverenigingen zijn er beperkingen vanwege de beperkte afmetingen van de sportzaal.

Om inzicht te krijgen in het verenigingsgebruik is in september/oktober 2012 een onderzoek gehouden onder 25 sportverenigingen in de gemeente Nieuwkoop die gebruikmaken van een binnensportaccommodatie. Aan hen is een vragenlijst⁹ voorgelegd met het verzoek om deze binnen een aantal weken via internet te beantwoorden. Het verzoek is na enkele weken herhaald aan die verenigingen die nog niet hadden gereageerd. Uiteindelijk hebben 13 sportverenigingen de vragenlijst ingevuld, dat is een respons van ruim 50%.

De waardering van de respondenten over de sportaccommodatie is in hoofdstuk 2 bij elke accommodatie vermeld. Hier geven wij enkele samenvattingen weer.

---

⁹ De vragenlijst is als bijlage gevoegd bij dit rapport.

Meeste tevredenheid

De respondenten blijken het meest tevreden over de volgende aspecten:

Reactie	Percentage	Aantal
De beschikbaarheid van de accommodatie	46%	6
De gebruiksmogelijkheden van de accommodatie	23%	3
De hoogte van de tarieven	15%	2
De sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen)	38%	5
Reinheid van zalen en overige faciliteiten (kleedruimtes, toiletten, douches, e.d.)	15%	2
De horecafaciliteiten	38%	5
De klantgerichtheid van de beheerder	31%	4
Totaal reacties		13

Minste tevredenheid

De respondenten blijken het minst tevreden over:

Reactie	Percentage	Aantal
De beschikbaarheid van de accommodatie	27%	3
De gebruiksmogelijkheden van de accommodatie	18%	2
De openingstijden van de accommodatie	9%	1
De hoogte van de tarieven	45%	5
De sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen)	18%	2
Reinheid van zalen en overige faciliteiten (kleedruimtes, toiletten, douches, e.d.)	55%	6
De horecafaciliteiten	9%	1
De faciliteiten buiten de accommodatie (bewegwijzering, parkeergelegenheid, fietsenstalling, buitenverlichting, e.d.)	9%	1
Totaal racties		11

Mogelijkheden om hieraan bij te dragen door de sportverenigingen

Op de vraag in hoeverre de verenigingen mogelijkheden zien om zelf bij te dragen aan verbeteringen, bijvoorbeeld door de inzet van vrijwilligers, antwoorden de meeste verenigingen dat zij daarvoor weinig of geen mogelijkheden zien.

Verwacht gebruik in de komende jaren

Alle verenigingen die deelnamen aan de enquête verwachten ook in de toekomst gebruik te zullen maken van de huidige sportaccommodatie.

Reactie	Percentage	Aantal
Ja, wij verwachten een toename van het gebruik	8%	1
Ja, wij verwachten een vermindering van het gebruik	25%	3
Nee, geen verandering van gebruik	67%	8
Totaal Reacties		12

De reactie op de vraag naar de mate van gebruik varieert. De meeste verenigingen verwachten geen verandering. Uit landelijk onderzoek blijkt wel dat met name de kleine verenigingen, de binnensportverenigingen zonder eigen accommodatie een dalend ledental constateren¹⁰.

Contact met de gemeente

Van de respondenten hadden 7 verenigingen in het afgelopen jaar contact met de afdeling sportzaken van de gemeente. De tevredenheid varieert van zeer tevreden tot matig.

Reactie	Percentage	Aantal
Ja, zeer tevreden	43%	3
Matig tevreden	57%	4
Nee, niet tevreden	0%	0
Totaal Reacties		7

Sportraad voor binnensportverenigingen

Aan de verenigingen is gevraagd of een sportraad is gewenst en of men zelf daaraan zal deelnemen. De respons daarop is overwegend positief. Als voordeel ziet men

Reactie	Percentage	Aantal
Ja, dat is gewenst en wij gaan daaraan deelnemen	31%	4
Ja, dat is gewenst, maar voorlopig gaan wij niet deelnemen	38%	5
Nee, dat is niet nodig	31%	4
Totaal Reacties		13

uitwisseling van visie over de toekomstige ontwikkelingen, een portaal voor de gemeente en om in dialoog te komen voor een beter en doelmatiger gebruik van de accommodaties en wellicht daardoor een ander tariefstelsel.

3.7 Diverse vormen van beheer en exploitatie

Een van de deelvragen voor dit onderzoek betreft de bedrijfsvoering en of een gunstiger exploitatie mogelijk is. Om deze vraag te kunnen beantwoorden is het nodig onderscheid te maken tussen de verschillende vormen van beheer die in het land voorkomen. Deze vormen zijn: gemeentelijk beheer, interne verzelfstandiging, externe verzelfstandiging en privatisering.

¹⁰ Verenigingsmonitor 2009, Mulier Instituut, februari 2010.

Gemeentelijk beheer

Bij deze beheervorm gaat het om gemeentelijk beheer. Hierbij wordt nog niet uitgegaan van een optimalisering van de bedrijfsvoering, het invoeren van prestatieafspraken of andere sturing op verbeteringen van de efficiency. Het is een model waarbij de accommodatie geen specifiek organisatieonderdeel is, met een apart ingerichte organisatiestructuur en bedrijfsvoering (dus vergelijkbaar met de huidige situatie van het huidige zwembad).

Interne verzelfstandiging

Bij een interne verzelfstandiging blijft de beheerorganisatie een onderdeel van de gemeentelijke organisatie. Hiervoor wordt, binnen de bestaande organisatie, een specifiek organisatieonderdeel ingericht en apart gesteld. Taken, medewerkers, activiteiten en budgetten worden ontvlochten uit de reguliere organisatie en samengebracht in dit organisatieonderdeel, dat veelal een uitvoerend karakter heeft. Door middel van het invoeren van contractmanagement stuurt de gemeente op de prestaties en resultaten van de exploitatie.

Externe verzelfstandiging

Bij externe verzelfstandiging vindt de organisatie van het beheer en de exploitatie niet plaats binnen de gemeente. Het beheer en de exploitatie van het zwembad en de binnensportaccommodaties staan op afstand in een op te richten (of bestaande) privaatrechtelijke rechtspersoon.

Er zijn twee gebruikelijke varianten te onderscheiden: a) een stichting en b) een Besloten Vennootschap/Naamloze Vennootschap (BV/NV).

Privatisering

Privatisering houdt in dat het beheer en de exploitatie van de sportvoorziening worden uitbesteed aan een commerciële marktpartij. In Nederland zijn ongeveer vijf marktpartijen (landelijk) actief. In de regel wordt door middel van een aanbesteding, op basis van door de gemeente geformuleerde uitgangspunten en voorwaarden, een exploitant geselecteerd. Deze exploitant zal binnen het vastgestelde businessplan (en de daarin opgenomen maatschappelijke randvoorwaarden) streven naar optimaal financieel rendement.

Door het Mulier Instituut is beperkt onderzoek gedaan in hoeverre het uitmaakt hoe de accommodaties worden beheerd. Voor zwembaden in kleine gemeenten leidt particuliere exploitatie onder andere tot een hogere toegangsprijs voor volwassenen¹¹.

De ervaringen van gemeenten met externe exploitanten zijn wisselend: sommige gemeenten vinden dat hun invloed op de exploitatie bij privatisering teveel afneemt, of dat de balans te ver doorslaat naar commerciële exploitatie (ten koste van het maatschappelijk rendement van sportvoorzieningen/zwembaden), of dat er te weinig sprake is van echt ondernemerschap.

---

¹¹ Dag van het sportonderzoek 2012, Mulier Instituut.

In de gemeente Nieuwkoop is voor het beheer en de exploitatie van de sporthallen gekozen voor privatisering van de commerciële exploitatie van het horecagedeelte en voor inhuur van deze exploitant voor het beheer van het sportgedeelte. Voor de gymzalen is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met de betreffende schoolstichting voor het beheer van de gymzaal. Zwembad De Wel wordt volledig door de gemeente beheerd en geëxploiteerd, waarbij de bedrijfsvoering zo zelfstandig mogelijk plaatsvindt.

Hoofdstuk 4

Analyse, conclusies en aanbevelingen

In dit slothoofdstuk beschrijven wij de conclusies en aanbevelingen, op grond van de beschikbaar gestelde documenten en de opbrengst van de gehouden interviews en ontvangen ingevulde enquêtes.

Hieraan vooraf gaat een analyse van de informatie in de voorgaande hoofdstukken.

4.1 Doel en kaders van het onderzoek

Dit onderzoek is bedoeld om een bijdrage te leveren aan de op te stellen sociaal-maatschappelijke structuurvisie voor 2020, waarin keuzes worden gemaakt voor het maatschappelijk voorzieningenniveau, waaronder de voorzieningen op het terrein van sport. Aangezien voor de buitensportaccommodaties al keuzes zijn gemaakt ten aanzien van het beheer, beperkt dit onderzoek zich tot de gemeentelijke binnensportaccommodaties, waaronder het zwembad. Gelet op de relaties met het zwembad Aarweide is recent door de gemeente verzocht dit in dit onderzoek te betrekken. Die gegevens zullen nog aan dit rapport worden toegevoegd in de vorm van een appendix.

Gelet op de vraagstelling voor het onderzoek is dit rapport deels beschrijvend van aard wat betreft de huidige situatie en deels kaderstellend wat betreft de mogelijkheden voor een gunstiger exploitatie in de toekomst. Deze kaders zijn nog niet in detail uitgewerkt, aangezien deze zijn bedoeld als bouwstenen voor de sociaal-maatschappelijke structuurvisie. Bij de verdere uitwerking dienen zowel de huidige beheerders als de binnensportverenigingen te worden betrokken.

4.2 Beleid van de gemeente Nieuwkoop

Beleidsmatig zet het gemeentebestuur in op een grotere zelfwerkzaamheid van de gebruikers van de sportaccommodaties om de betaalbaarheid ook in de toekomst te waarborgen. Daarbij kijkt het gemeentebestuur kritisch naar de kosten van de sporthallen en de exploitatie van het zwembad. De gemeente kiest als uitwerking van het sportstimuleringsbeleid daarmee voor het mogelijk maken van sportdeelname door het accommoderen en faciliteren van de sport. Dit komt overeen met het landelijk beeld dat investeringen in sportaccommodaties het grootste deel vormen van de sportbegroting. Van het gemeentelijk budget wordt in het algemeen 85% tot 90% besteed aan sportaccommodaties. Het aanbieden van sportaccommodaties is voor de gemeenten daarmee nog altijd het voornaamste instrument van sportstimulering. Overigens blijkt de relatie tussen sportdeelname en het aanbod van gemeentelijke sportaccommodaties niet zo evident als vaak wordt gedacht. Veel mensen blijken creatief om zelf iets te organiseren en de openbare ruimte te benutten of met andere (commerciële) partijen tot overeenstemming te komen tot sportbeoefening, zoals commerciële fitnessbeoefening, nordic walking of

wielrentrainingen buiten de bebouwde kom. Uit onderzoek blijkt dat de openbare weg het meest wordt gebruikt voor sportbeoefening (23,6%), gevolgd door het overdekte zwembad (15,6%), fitnesscentra (14,6%) en het bos (13,6%). Sporthallen en sportparken zijn op plaats vijf en zes terug te vinden met respectievelijk 13,2% en 9,9%.

Gemeenten zetten de laatste jaren stevig in op multifunctioneel gebruik van accommodaties om een hogere bezettingsgraad en een bredere functie van sportaccommodaties te bereiken. Ook privatisering en verzelfstandiging komt bij meerdere gemeenten voor, evenals het verhogen van de zelfwerkzaamheid bij beheer en onderhoud.

Daarnaast faciliteren de gemeenten de sport. Niet alleen door het bouwen en exploiteren van sportaccommodaties, maar ook door het tegen sociale tarieven beschikbaar stellen van deze accommodaties. Er is dan sprake van indirecte subsidiëring. Directe subsidiëring vindt ook plaats door het rechtstreeks toekennen van een subsidie aan de sportverenigingen. In dit onderzoek blijft dit verder buiten beschouwing.

4.3 Aanbod en bezetting van gemeentelijke binnensportaccommodaties

De gemeente Nieuwkoop kent in verhouding veel gemeentelijke binnensportaccommodaties, die zijn gerealiseerd door de voormalige gemeenten Liemeer, Nieuwkoop en Ter Aar. Deze bevinden zich op relatief korte afstand van elkaar. Het aanbod van sporthallen/sportzalen is met een aantal van vier zeer ruim te noemen, waar landelijke kengetallen een bandbreedte aangeven van minimaal 1 sporthal per 20.000 inwoners en maximaal 1 sporthal per 15.000 inwoners. Getalsmatig kan met minder sporthallen worden volstaan. Hierbij tekenen wij aan dat de functionaliteit (aantal sportzalen) van de sporthallen onderling verschilt, wat de onderlinge vergelijking bemoeilijkt.

Ook de bezettingspercentages zijn aanleiding voor de constatering dat het aanbod ruim is.

Dit vertaalt zich in het uitgavenpatroon van de gemeente. De gemeente Nieuwkoop geeft in verhouding tot andere gemeenten met dezelfde sociale structuur, gemeentegrootte en per inwoner in de provincie Zuid-Holland meer uit aan sport, zo blijkt uit vergelijkende begrotingscijfers.

4.4 Bedrijfsvoering van gemeentelijke binnensportaccommodaties

Bij de harmonisatie van het beheer ingaande 1 januari 2009 heeft de gemeente gekozen voor individuele overeenkomsten met de exploitant van het horecagedeelte in de sporthallen.

Dit heeft er toe geleid dat er praktisch gezien vier kleine sportbedrijven zijn. Als daartoe ook het in grote mate van zelfstandigheid werkende zwembad De Wel bij wordt gerekend is zelfs sprake van vijf kleine sportbedrijven. De exploitant/beheerders runnen in feite zelfstandig hun sporthal en zwembad, binnen de gemeentelijke kaders. Hoewel de beheerders onderling contact onderhouden, is er geen aanleiding om nauwer met elkaar samen te werken.

De drie gymzalen bevinden zich bij de betreffende basisscholen en worden in de eerste plaats gebruikt voor bewegingsonderwijs.

4.5 Sportparticipatie in Nieuwkoop

Onderzoeksgegevens over de sportparticipatie van de inwoners van Nieuwkoop zijn niet beschikbaar. Wel is bekend dat 35,7% van de inwoners lid is van een bij een sportbond aangesloten sportvereniging. Dat komt overeen met het landelijk beeld. De sportverenigingen die deelnamen aan de enquête geven aan gebruik te willen blijven maken van de sportaccommodatie, de meeste van hen verwachten geen verandering van het gebruik.

4.6 Sportparticipatie in Nieuwkoop in relatie tot de bevolkingsontwikkeling en leerlingprognoses

Het aantal inwoners zal zich in de komende jaren stabiel ontwikkelen. Dat geldt ook voor het aantal groepen basisschoolleerlingen dat bewegingsonderwijs volgt.

4.7 Sportraad

De meerderheid van de sportverenigingen die deelnamen aan de enquête geven aan dat het gewenst is dat er een sportraad komt voor de binnensportverenigingen. Als voordeel ziet men uitwisseling van visie over de toekomstige ontwikkelingen, een portaal voor de gemeente en om in dialoog te komen voor een beter en doelmatiger gebruik van de accommodaties en wellicht daardoor een ander tariefstelsel.

4.8 Conclusies

De centrale vraagstelling voor het onderzoek luidt:

In hoeverre is nu en in de toekomst de bezetting, het gebruik en de bedrijfsvoering van de gemeentelijke binnensportaccommodaties, waaronder het zwembad, effectief en doelmatig?

Om het onderzoek goed uit te voeren zijn vier deelvragen gesteld, die hieronder worden beantwoord:

1. *Hoe is de bezettingsgraad van de gemeentelijke binnensportaccommodaties en hoe groot is het gebruik door de sportverenigingen en andere gebruikersgroepen (zoals scholen)?*

Bij de beantwoording van deze vraag maken wij onderscheid tussen de sporthallen, de gymzalen en het zwembad. De sporthallen beschikken over goede faciliteiten en bieden ruimte aan alle binnensporten. De gymzalen zijn in de eerste plaats bedoeld voor het bewegingsonderwijs voor de basisscholen en bieden beperkte faciliteiten voor medegebruik door sportverenigingen. Het zwembad vormt een afzonderlijke categorie.

De bezetting van de sporthallen en de gymzalen zetten wij af tegen de landelijke norm van goed gebruik bij 2.250 uren per jaar. Dit levert het volgende overzicht op:

Sportaccommodatie	Aantal uren gebruik per jaar	Waarvan voor scholen	Norm voor een goede bezetting	Bezettingspercentage
De Steupel	2.500	0	4.500	55,55%
De Vlijt	1.860	540 (660)	2.250	82,66%
De Vlinder	2.310	890 (1.460)	2.250	102,66%
De Ringkant	2.260	1.040	2.250	100,44%
Gymzaal Aeresteijn	1.180	560	2.250	52,44%
Gymzaal Noorden	840	520	2.250	37,33%
Gymzaal Buytewech	(*)	(*)	4.500	(*)

(*) De twee gymzalen worden alleen door de basisscholen voor bewegingsonderwijs gebruikt en door het kinderdagverblijf.

Zwembad De Wel telt circa 120.000 bezoekers per jaar. Het animocijfer is marktconform. Dat wil zeggen dat het aantal bezoekers op jaarbasis in relatie tot het aantal inwoners conform het landelijk gemiddelde is.

	Landelijk gem. kengetal	De Wel
Animocijfer	5,0	4,5

2. Hoe is de waardering van de sportverenigingen en andere gebruikersgroepen (zoals scholen) voor het gebruik?

De waardering van de sportverenigingen voor de accommodaties varieert van goed (6x) tot voldoende (6x) en éénmaal onvoldoende.

De meeste waardering hebben de sportverenigingen voor de beschikbaarheid van de accommodatie, gevolgd door de sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen) en de horecafaciliteiten.

De minste tevredenheid is er over de reinheid van de zalen en overige faciliteiten (kleedruimtes, toiletten, douches, en dergelijke) en de hoogte van de tarieven.

De basisscholen die de aanliggende gymzaal gebruiken waarderen deze als voldoende (wegens de leeftijd van het gebouw) tot goed.

3. Hoe verhoudt zich het aanbod van gemeentelijke en andere binnensportaccommodaties tot de vraag van de sportverenigingen en de sportparticipatie van de bevolking, nu en in de toekomst?

Bij de beantwoording van deze vraag gaan wij er op basis van de vastgestelde prognoses van uit dat de vraag naar ruimte van de sportverenigingen in de komende jaren niet zal wijzigen en de sportparticipatie van de bevolking en het gebruik door groepen van de basisscholen stabiel zal blijven.

Zoals uit de bezettingsoverzichten blijkt, is het aanbod van gemeentelijke sporthallen te groot in relatie tot de vraag. Sporthal De Steupel voldoet niet aan de minimumnorm van een minimale bezetting van 1.700 uur per sporthal/sportzaal. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat de sporthal niet meer voor bewegingsonderwijs wordt gebruikt. Sporthal De Vlijt haalt deze norm wel, maar er is geen sprake van een goede bezetting.

De gymzalen blijven nodig voor bewegingsonderwijs door de basisscholen. Gelet op de leeftijd van de gebouwen moet rekening gehouden worden met vernieuwing in de naaste toekomst voor de gymzaal bij Aeresteijn en de gymzaal in Noorden. Zwembad De Wel voorziet in een duidelijke behoefte.

4. Hoe is de bedrijfsvoering (inclusief de kostenstructuur) van de gemeentelijke binnensportaccommodaties en is een gunstiger exploitatie mogelijk?

In de praktijk functioneren de vier sporthallen en het zwembad De Wel als vijf min of meer zelfstandige sportbedrijfjes. Bij de sporthallen is sprake van commerciële verhuur van het horecagedeelte, bij het zwembad is dat onderdeel van het gehele beheer. Met de exploitanten van de sporthallen zijn overeenkomsten gesloten voor het beheer van het sportgedeelte, op basis van een geraamde ureninzet in 2009 gedurende 52 weken. De bezetting wordt echter gerekend over 40 weken per jaar, met uitzondering van de vakantieweken. Er zijn met de beheerders geen prestatieafspraken gemaakt ten aanzien van sportstimulering of multifunctioneel gebruik. Onderlinge samenwerking en afstemming gebeurt incidenteel. Bij continuering van de bestaande situatie is een gunstiger exploitatie nauwelijks mogelijk. Een groei in bezetting door sportverenigingen en voor bewegingsonderwijs is niet te verwachten. Ook de bestaande beheerovereenkomsten bieden geen mogelijkheden om de beheervergoeding tussentijds aan te passen.

Naar voorbeeld van andere gemeenten is een betere exploitatie mogelijk door de beheerstructuur aan te passen. Daartoe wordt het beheer van het sportgedeelte van de sporthallen afgezonderd van het horecagedeelte en samen met het beheer van zwembad De Wel via interne verzelfstandiging ondergebracht in een afzonderlijk sportbedrijf. Ook het horecagedeelte van het zwembad dient daartoe commercieel te worden verpacht. Met de bedrijfsleider van het sportbedrijf wordt een managementcontract afgesloten met prestatieafspraken ten aanzien van sportstimulering, multifunctioneel gebruik en efficiënt beheer. Voor de diverse sportaccommodaties kan bijvoorbeeld inkoop c.q. uitbesteding van schoonmaak gezamenlijk worden aanbesteed. Tevens is het mogelijk met de gebruikers afspraken te maken over vormen van zelfbeheer. De kaders en randvoorwaarden kunnen worden besproken met de sportverenigingen in een nog op te richten sportraad voor binnensportverenigingen. Waar mogelijk kunnen via deze sportraad afspraken worden gemaakt met de in 2012 opgerichte Stichting Buitensportvoorzieningen Nieuwkoop.

Het beheer van de gymlokalen bij de basisscholen op de huidige wijze te continueren en de mogelijkheden van medegebruik van de gymlokalen van de samenwerkingschool Buytewech nader te onderzoeken in overleg met de betreffende beheerstichting.

4.9 Aanbevelingen

De Rekenkamer beveelt de gemeenteraad aan het college het volgende te verzoeken:

1. De sportbeleidsnota uit 2008 te vernieuwen en deze te baseren op lokale gegevens betreffende sportparticipatie, demografische ontwikkeling, leerlingprognoses basisonderwijs, resultaten van het onderzoek onder binnensportverenigingen en hen daarbij actief te betrekken.
2. Het aanbod van sporthallen te verminderen, zodat een betere bezetting op ten minste normaal goed niveau wordt gerealiseerd. Beleid te maken zodat het geven van bewegingsonderwijs door de basisscholen in de komende jaren is geborgd.
3. Ingaande het einde van de huidige contractperiode met de exploitanten/beheerders van de sporthallen nieuwe afspraken te maken met als uitgangspunt dat de exploitatie van het horecagedeelte en het beheer van het sportgedeelte wordt gesplitst.
4. Het beheer van de sporthallen en het beheer van het zwembad De Wel via interne verzelfstandiging onder te brengen in een afzonderlijk sportbedrijf en met de betreffende bedrijfsleider een managementcontract af te sluiten. Daarbij het horecagedeelte van het zwembad ook commercieel te verpachten.

Bijlage 1 – Vragenlijst aan de sportverenigingen

Vragen

Als Rekenkamerdirecteur van Nieuwkoop vraag ik u vriendelijk te reageren op de volgende vragen door het antwoord aan te vinken dat het meest van toepassing is. Ook verzoek ik u bij sommige vragen uw antwoord kort toe te lichten.

De vragen zijn beantwoord door:

..... (naam sportvereniging)
..... (uw naam)
..... (uw functie binnen de vereniging)

1. Van welk(e) sporthal/gymnastieklokaal maakt uw vereniging het meest gebruik?

- Sporthal De Vlinder in Ter Aar
- Sporthal De Vlijt in Zevenhoven
- Sporthal De Ringkant in Nieuwveen
- Sporthal De Steupel in Nieuwkoop
- Gymnastieklokaal van basisschool Aeresteijn in Langeraar
- Gymnastieklokaal van basisschool Antonius in Noorden
- Verenigingsgebouw Beatrix in Woerdense Verlaat
- Gymnastieklokaal van basisschool De Meent in Woerdense Verlaat
- Gymnastieklokaal van basisschool Buytenwech in Nieuwkoop
- Gymnastieklokaal van basisschool De Zilveren Maan in Nieuwkoop
- Gymnastieklokaal van basisschool Maranatha in Nieuwkoop
- Gymnastieklokaal van basisschool De Rietkraag in Nieuwkoop
- Anders, namelijk: ..... in .....

2. Hoe beoordeelt u over het geheel genomen de kwaliteit van deze accommodatie?

- Zeer goed
- Goed
- Voldoende
- Onvoldoende

3. Hoeveel jaar maakt uw vereniging al gebruik van deze accommodatie?

.... Jaar

4. Over welk(e) aspect(en) bent u het meest tevreden?

(maximaal 3 aspecten aankruisen)

- de beschikbaarheid van de accommodatie
- de gebruiksmogelijkheden van de accommodatie
- de openingstijden van de accommodatie
- de hoogte van de tarieven
- de sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen)

- 0 reinheid van zalen en overige faciliteiten (kleedruimtes, toiletten, douches e.d.)
- 0 de faciliteiten voor bezoekers aan onze sportevenementen
- 0 de horecafaciliteiten
- 0 de faciliteiten buiten de accommodatie (bewegwijzering, parkeergelegenheid, fietsenstalling, buitenverlichting e.d.)
- 0 de klantgerichtheid van de beheerder
- 0 de bereikbaarheid van de beheerder (telefonisch, e-mail, schriftelijk)

5. Kunt u uw antwoord kort toelichten?

.....

6. Over welk aspect(en) bent u het minst tevreden?

(maximaal 3 aspecten aankruisen)

- 0 de beschikbaarheid van de accommodatie
- 0 de gebruiksmogelijkheden van de accommodatie
- 0 de openingstijden van de accommodatie
- 0 de hoogte van de tarieven
- 0 de sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen)
- 0 reinheid van zalen en overige faciliteiten (kleedruimtes, toiletten, douches e.d.)
- 0 de faciliteiten voor bezoekers aan onze sportevenementen
- 0 de horecafaciliteiten
- 0 de faciliteiten buiten de accommodatie (bewegwijzering, parkeergelegenheid, fietsenstalling, buitenverlichting e.d.)
- 0 de klantgerichtheid van de beheerder
- 0 de bereikbaarheid van de beheerder (telefonisch, e-mail, schriftelijk)

7. Kunt u uw antwoord kort toelichten?

.....

8. Op welk aspect(en) is volgens u op korte termijn verbetering noodzakelijk?

(maximaal 3 aspecten aankruisen)

- 0 de beschikbaarheid van de accommodatie
- 0 de gebruiksmogelijkheden van de accommodatie
- 0 de openingstijden van de accommodatie
- 0 de hoogte van de tarieven
- 0 de sportfaciliteiten (grootte van de zaal, verlichting, sportattributen)
- 0 reinheid van zalen en overige faciliteiten (kleedruimtes, toiletten, douches e.d.)
- 0 de faciliteiten voor bezoekers aan onze sportevenementen
- 0 de horecafaciliteiten
- 0 de faciliteiten buiten de accommodatie (bewegwijzering, parkeergelegenheid, fietsenstalling, buitenverlichting e.d.)
- 0 de klantgerichtheid van de beheerder

0 de bereikbaarheid van de beheerder (telefonisch, e-mail, schriftelijk)

9. Ziet u mogelijkheden dat uw sportvereniging hieraan zelf bijdraagt, bijvoorbeeld met de inzet van vrijwilligers?

0 Ja, namelijk: .....

0 Nee, want .....

0 Weet niet/geen mening

10. Is uw vereniging van plan ook in de komende jaren gebruik te blijven maken van deze accommodatie?

0 Ja

0 Nee, want: .....

11. Verwacht u in de komende 4 jaar verandering van het gebruik?

0 Ja, wij verwachten een *toename* van het gebruik

0 Ja, wij verwachten een *vermindering* van het gebruik

0 Nee, geen verandering van gebruik

12. Kunt u uw antwoord kort toelichten?

.....

13. Had uw vereniging het afgelopen jaar contact met de afdeling sportzaken van de gemeente Nieuwkoop?

0 Ja, over: .....

0 Nee

14. Bent u tevreden over het verloop van dit contact met de afdeling sportzaken van de gemeente Nieuwkoop?

0 Ja, zeer tevreden

0 Matig tevreden

0 Nee, niet tevreden

15. Kan de gemeente Nieuwkoop zich wat u betreft verbeteren?

0 Ja, door: .....

0 Nee

0 Weet niet/geen mening

16. Van welke sportvoorziening(en) in de gemeente Nieuwkoop of elders maakt u verder nog gebruik?

0 Van ..... in .....

0 En van ..... in .....

0 Geen verder gebruik

17. Hoe beoordeelt u over het geheel genomen de kwaliteit van deze accommodatie(s)?

0 Zeer goed

0 Goed

- 0 Voldoende
- 0 Onvoldoende

18. Heeft u suggesties voor de gemeente Nieuwkoop als het gaat om de binnengemeentelijke sportaccommodaties?

- 0 Ja, namelijk: .....
- 0 Nee
- 0 Weet niet/geen mening

19. Acht u het gewenst dat er een sportraad voor de binnensportverenigingen komt en gaat u daaraan deelnemen?

- 0 Ja, dat is gewenst en wij gaan daaraan deelnemen
- 0 Ja, dat is gewenst, maar voorlopig gaan wij niet deelnemen
- 0 Nee, dat is niet nodig

20. Kunt u uw antwoord kort toelichten?

.....

21. Wenst u verder nog opmerkingen te maken over de binnengemeentelijke sportaccommodaties?

- 0 Ja, namelijk: .....
- 0 Nee

22. Mag de Rekenkamer over deze enquête contact met u opnemen voor een nadere toelichting?

- 0 Ja, met .....(naam) .....(tel.nr.)

23. Wenst u geïnformeerd te worden over het resultaat van het onderzoek onder de binnensportverenigingen?

- 0 Ja, het rapport kan gestuurd worden aan het volgende e-mailadres:
.....
- 0 Nee, geen belangstelling.